

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การจัดการศึกษาตามโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส ของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๔๐๐๙/๔๘๖ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอหารือกรณีโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา อำเภอท่ายาง จังหวัด เพชรบุรี จัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาออกเหนือ จากการศึกษาในระบบ ในรูปแบบของโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส โดยโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา อาศัยหลักการและเหตุผลการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จัดการศึกษาดังกล่าวให้กับกลุ่มบุคคล ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มนักเรียนที่มีอายุตามเกณฑ์ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการศึกษาในระบบ

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มนักเรียนไม่จบพร้อมรุ่น คือ กลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเดิมแล้วไม่จบ การศึกษาให้ถือว่าเรียนตามหลักสูตรจากโรงเรียนเดิมครบ ๑,๒๐๐ ชั่วโมง เพียงแต่ไม่ผ่านบางรายวิชา เมื่อเข้าศึกษาต่อในโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส นักเรียนสามารถสอบประเมินในรายวิชาที่เหลือและจบ การศึกษาทันทีโดยไม่ต้องเรียนซ้ำเวลา

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มนักเรียนที่มีอายุเกินเกณฑ์ หรือที่หลุดจากระบบ หรืออยู่นอกระบบ การศึกษา ยืดหยุ่นเวลาเรียนใช้เวลาอย่างต่ำ ๑ ปีการศึกษา (เทียบเวลาเรียน ๑๒ ชั่วโมง ต่อ ๑ วัน)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นว่า โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ (ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามปกติ) แต่การที่โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาเปิดรับเด็กนักเรียนในโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส และใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ไม่ได้จัดอยู่ในการศึกษาในระบบ และออกเอกสารหลักฐานผลการเรียน ในรูปแบบการศึกษาในระบบให้กับผู้ที่จบการศึกษา โดยอ้างว่ามีความจำเป็นที่ต้องให้โอกาสกับ เด็กนักเรียนดังกล่าวและอ้างว่าโรงเรียนมีอำนาจในการดำเนินการตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ น่าจะเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการดำเนินการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงขอหารือว่า โรงเรียน หนองชุมแสงวิทยา มีอำนาจจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในโครงการ น.ส.ว. ขอโอกาส ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว โดยมีผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) และผู้แทนสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นผู้ชี้แจง

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๖/๓๔๗ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา ๑๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ และยังกำหนดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงานประกอบกับมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัตินิยามคำว่า “สถานศึกษา” ให้หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๕ จึงเป็นบททั่วไปที่วางหลักการไว้ว่าสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ไม่ว่าจะสังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่ก็ตาม สามารถจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบได้ แต่หากสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ การที่สถานศึกษานั้นจะจัดการศึกษาในรูปแบบใดได้ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

การที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รวมทั้งได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ย่อมแสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาได้ทั้งสามรูปแบบ แต่การดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

^๑มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ คักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

^๒มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๑๓๑

๑๓๑

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

๑๓๑

๑๓๑

กรณีตามข้อหาหรือ เมื่อโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาเป็นสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยา จึงสามารถจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๕^๓ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดด้วย ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่จะติดตามตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ต่อไป

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๘

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงาน